

POSTANOWIENIE

Dnia 23 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Tomczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Piotr Mirek

SSN Marek Pietruszyński

w sprawie **M. K.**,
skazanego z art. 280 § 1 k.k. i in.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 23 stycznia 2023 r.,
wniosku obrońcy skazanego
o wznowienie postępowania zakończonego wyrokiem
Sądu Okręgowego w Warszawie
z dnia 2 lutego 2016 r., sygn. akt XII K 33/14,
utrzymanym w mocy wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 19 kwietnia 2017 r., sygn. akt II AKa 452/16
na podstawie art. 544 § 2 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

1. oddalić wniosek;
2. zwolnić skazanego od ponoszenia kosztów sądowych postępowania wznowieniowego, obciążając nimi Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 2 lutego 2016 r., w sprawie o sygn. akt XII K 33/14, M. K. został uznany za winnego tego, że:

1. w dniu 23 marca 2002 r. na terenie parkingu hotelu „M.” przy ul. [...] w M., działając wspólnie i w porozumieniu z M. T. ps. S. i czterema innymi ustalonymi

osobami, dokonał rozboju z użyciem przedmiotów przypominających broń palną na obywatelu Białorusi T. K. w ten sposób, że pod pozorem sfinalizowania transakcji kupna samochodu marki M. zwabił pokrzywdzonego do powyższego hotelu, a następnie grożąc użyciem przedmiotów przypominających broń palną i poprzez wyrwanie T. K. saszetki z pieniędzmi, zabrał mu w celu przywłaszczenia kwotę 34.500 USD odpowiadającą wartości około 150.000 zł, tj. za winnego czynu z art. 280 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 280 § 1 k.k. wymierzył mu karę 4 lat pozbawienia wolności, zaś na podstawie art. 33 § 2 i 3 k.k., w brzmieniu obowiązującym przed dniem 08 czerwca 2010 r., w zw. z art. 4 § 1 k.k. wymierzył mu karę grzywny przyjmując liczbę stawek dziennych na 200, zaś wysokość jednej stawki dziennej określając na 30 zł,

2. w dniu 7 lutego 2003 r. w W. w pawilonie nr [...] przy ul. [...] działając wspólnie i w porozumieniu z M. T. ps. „S.”, P. K. ps. „K.” i inną ustaloną osobą dokonał rozboju z użyciem niebezpiecznego narzędzia w postaci siekiery w ten sposób, że grożąc użyciem siekiery dokonał zaboru w celu przywłaszczenia 15 telefonów komórkowych oraz komputera typu laptop firmy „F.” o łącznej wartości 6.500 zł na szkodę D. Ł. i T. G. tj. za winnego czynu z art. 280 § 2 k.k., i za to na podstawie art. 280 § 2 k.k. wymierzył mu karę 3 lat pozbawienia wolności, zaś na podstawie art. 33 § 2 i 3 k.k., w brzmieniu obowiązującym przed dniem 08 czerwca 2010 r., w zw. z art. 4 § 1 k.k. wymierzył mu karę grzywny przyjmując liczbę stawek dziennych na 200, zaś wysokość jednej stawki dziennej określając na 30 zł,

3. wiosną 2002 r. w W. i K., działając wspólnie i w porozumieniu z M. T. ps. „S.”, inną ustaloną osobą oraz mężczyzną o ps. „L.”, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził nieustalonego personalnie mężczyznę narodowości rosyjskiej do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci pieniędzy w kwocie około 10 000 USD w ten sposób, że sprawcy podczas wcześniej umówionej transakcji narkotykowej wprowadzili pokrzywdzonego w błąd, sprzedając mu za pośrednictwem L. A. ps. „L.” substancję, nie stanowiącą środka odurzającego, jako kokainę o wadze 200 gramów za wskazaną kwotę, czego następstwem było późniejsze odebranie substancji z wymienionymi podającymi się za funkcjonariuszy Policji, co dodatkowo miało utwierdzić pokrzywdzonego w błędzie co do

rzeczywistego przedmiotu transakcji, tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k., i za to na podstawie art. 286 § 1 k.k. wymierzył mu karę roku pozbawienia wolności, zaś na podstawie art. 33 § 2 i 3 k.k., w brzmieniu obowiązującym przed dniem 08 czerwca 2010 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. wymierzył mu karę grzywny przyjmując liczbę stawek dziennych na 50, zaś wysokość jednej stawki dziennej określając na 30 zł.

Na podstawie art. 85 k.k., art. 86 § 1 i 2 k.k., w brzmieniu obowiązującym przed dniem 08 czerwca 2010 r., w zw. z art. 4 § 1 k.k. sąd połączył wymierzone oskarżonemu M. K. w pkt. 1, 2, 3 kary jednostkowe pozbawienia wolności i grzywny i wymierzył mu karę łączną 6 lat pozbawienia wolności i karę łączną grzywny przyjmując liczbę stawek dziennych na 300, zaś wysokość jednej stawki dziennej określając na 30 zł.

Od wyroku tego apelacje wywiedli obrońcy oskarżonych, w tym obrońca oskarżonego M. K., który wyrokowi temu zarzucił obrazę przepisów postępowania, która miała lub mogła mieć wpływ na treść orzeczenia oraz błędy w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku.

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 19 kwietnia 2017 r., sygn. akt II AKa 452/16, w odniesieniu do M. K. utrzymał w mocy wyrok Sądu I instancji.

Kasację od prawomocnego wyroku Sądu odwoławczego wniósł obrońca skazanego M. K.. Zarzucił rażące naruszenie prawa, które mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie:

- przepisu art. 6 k.p.k. w zw. z art. 117 § 2a k.p.k. w zw. z art. 376 § 2 k.p.k. w zw. z art. 42 ust. 2 Konstytucji RP;
- przepisu art. 2 § 2 k.p.k., art. 4 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k.;
- przepisu art. 6 k.p.k., art. 9 § 1 k.p.k., art. 167 k.p.k., art. 392 § 1 k.p.k., w zw. z art. 433 § 2 k.p.k.;
- przepisu art. 2 § 2 k.p.k., art. 4 k.p.k. art 7 k.p.k., art. 410 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k.;
- przepisu art. 2 § 2 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k. art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k.;
- przepisu art. 7 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k.;

- przepisu art. 4 k.p.k., art. 6 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k., art. 410 k.p.k., art. 424 k.p.k. w zw. z art. 2 § 2 k.p.k. oraz w zw. z art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k.

Postanowieniem z dnia 14 maja 2018 r. sygn. akt II KK 23/18 Sąd Najwyższy oddalił kasację obrońcy skazanego M. K., przy czym uznał ją za oczywiście bezzasadną w zakresie zarzutów rażącego naruszenia przepisów innych niż art. 6 k.p.k. w zw. z art. 117 § 2a k.p.k. w zw. z art. 42 ust. 2 Konstytucji RP.

W dniu 27 października 2022 r. z wnioskiem o wznowienie przedmiotowego postępowania karnego, wystąpił obrońca skazanego. Na podstawie art. 540 § 1 pkt 2 lit. a i art. 542 § 1 k.p.k. wniósł o:

- „1. wznowienie na korzyść skazanego postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 2 lutego 2016 roku (XII K 33/14), utrzymanego w mocy wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 19 kwietnia 2017 roku (II AKa 452/16) w sprawie M. K., skazanego z art. 280 § 1, art. 280 § 2 kk i art. 286 § 1 kk;
2. uchylenie obu ww. wyroków i uniewinnienie M. K. od zarzucanych mu czynów;
3. ewentualnie przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie.”

Oprócz tego wniósł, „by Sąd Najwyższy w Warszawie na zasadzie art. 545 § 1 w związku z art. 538 § 1 kpk, przy uznaniu, że wykonanie kary ustaje, wydał polecenie wypuszczenia na wolność skazanego M. K., przebywającego w Zakładzie Karnym.

Jako okoliczność uzasadniającą konieczność wznowienia postępowania podał pojawienie się nowych dowodów wskazujących na błędność prawomocnego wyroku skazującego, tj. opinii pozasądowych wydanych na podstawie ekspertyz z zakresu badań poligraficznych/wariograficznych sporządzonych przez mgr D. J. - eksperta i biegłego sądowego z zakresu kryminalistycznych badań wariograficznych/poligraficznych przy Sądzie Okręgowym w Warszawie z dnia 24 listopada 2016 r., 28 listopada 2016 r. 1 lutego 2018 r. oraz 23 listopada 2020 r., które mają dowodzić, że M. K. nie popełnił żadnego z zarzucanych mu czynów.

W pisemnej odpowiedzi prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o „oddalenie wniosku adwokata J. B., obrońcy skazanego M. K., o wznowienie postępowania sądowego na podstawie art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k., zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 19 kwietnia 2017 r., sygn. akt II AKa 452/16.”

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przeważa pogląd, że w wypadku wznowienia postępowania w oparciu o podstawę propter nova, rozpoznanie opartego na niej wniosku o wznowienie ogranicza się wyłącznie do badania, czy rzeczywiście po uprawomocnieniu wyroku ujawniły się nowe fakty lub dowody, które wskazują na oczywistą (graniczącą z pewnością) lub co najmniej wysoce prawdopodobną błędność wyroku objętego wnioskiem. Zaznacza się przy tym, że to na autorze wniosku o wznowienie postępowania ciąży powinność wykazania, iż te konkretne fakty lub nowe dowody w wysokim stopniu uprawdopodobniają zaistnienie pomyłki sądowej (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 20 października 2015 r., III KO 77/15; z dnia 10 lutego 2017 r., IV KO 68/16). Tymczasem w niniejszej sprawie, jak to trafnie wskazał prokurator Prokuratury Krajowej w piśmie z dnia 24 listopada 2022 r., we wniosku o wznowienie nie wystarczy samo powoływanie się na nowy fakt czy dowód, ale wskazywana w nim informacja lub oświadczenie osoby ma posiadać bardzo wysoki stopień wiarygodności, wskazujący na błędność skazania. Chodzi tu więc o sytuację, że gdyby dowód ten był znany sądowi orzekającemu merytorycznie, zapadłby wyrok o treści odmiennej, aniżeli ten, który jest przedmiotem postępowania wznowieniowego.

Określona w art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k. podstawa wznowienia (de novis), na którą powołano się we wniosku, aktualizuje się dopiero wówczas, gdy przywołane w nim nowe fakty lub dowody w wysokim stopniu uprawdopodobniają wadliwość wydanego orzeczenia i z takim samym natężeniem wskazują, że po jego wznowieniu dojdzie do wydania zasadniczo odmiennego niż uprzednio wyroku, w tym uniewinnienia skazanego. Nowy dowód lub fakt powinien więc w sposób wiarygodny podważać prawdziwość dokonanych w sprawie ustaleń faktycznych, a ocena jego wartości powinna odbywać się w ścisłym związku z dotychczas

przeprowadzoną oceną zgromadzonych w sprawie dowodów. Oznacza to, że treść nowego dowodu, konfrontowana z materiałem, który był podstawą kwestionowanego rozstrzygnięcia, ma uwiarygodniać przypuszczenie, w stopniu bliskim pewności, że skazany nie popełnił czynu albo czyn jego nie stanowił przestępstwa lub też, iż skazany nie podlegał karze.

Podniesione we wniosku przez obrońcę argumenty nie przekonują, by rzeczywiście wobec M. K. doszło do omyłki sądowej, na skutek której błędnie skazano go za przypisane czyny. Wbrew autorowi wniosku, nie można uznać, by opinie pozasądowe wydane na podstawie ekspertyz z zakresu badań poligraficznych sporządzone przez D. J. wskazywały na to, że M. K. nie popełnił żadnego z zarzucanych mu czynów.

Trzeba zwrócić uwagę na to, że dowód pozyskany wskutek badania wariografem ma charakter poszlakowy, a jego wartość jest znacząca na początkowym etapie postępowania karnego, a nie po jego prawomocnym zakończeniu. W orzecznictwie sądowym i w doktrynie podnosi się, iż dowód z badania wariograficznego ma wartość poznawczą jedynie w początkowej fazie postępowania i traci ją wraz z upływem czasu oraz liczbą czynności przeprowadzanych z udziałem badanego i nie może nigdy zastąpić dowodu sprawstwa. Przydatność takiego dowodu o charakterze pośrednim, na późniejszym etapie postępowania jest z reguły istotnie ograniczona, nie może skutecznie służyć badaniu prawdomówności, a wynik badania nie może być wprost wykorzystany jako dowód winy lub niewinności badanej osoby (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2015 r., I KZP 25/14, OSNKW 2015, z. 5, poz. 3; wyroki Sądu Apelacyjnego w Krakowie: z dnia 26 kwietnia 2005 r., II AKa 264/04, KZS 2005, z. 5, poz. 43; z dnia 15 stycznia 2004 r., II AKa 24/03, KZS 2004, z. 5, poz. 27; T. Grzegorzczak, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Tom I, Warszawa 2014, s. 711).

Ponadto, jak słusznie wywiódł prokurator w odpowiedzi na wniosek o wznowienie, tożsamość odpowiedzi udzielanych podczas badania przez M. K. z jego wyjaśnieniami złożonymi w sprawie również nie mogła przynieść oczekiwanego przez autora wniosku skutku. Takie zachowanie skazanego należy

bowiem uzasadniać podjęciem nieskutecznej próby uniknięcia odpowiedzialności karnej.

Na małą przydatność opinii biegłego wskazuje też kilkunastoletni odstęp między badaniem wariografem a czynami, za które został skazany M. K.. Tak długi okres może powodować wypaczenie rzeczywistych zdarzeń, co w połączeniu z subiektywnym charakterem śladów pamięciowych zarejestrowanych wariografem, nie może pozwolić na ustalenie prawdy obiektywnej do czego zobowiązany jest każdy organ procesowy.

Dodatkowo też dziwi fakt, że opinie te mające dowodzić niewinności M. K. nie zostały wykorzystane w postępowaniu kasacyjnym, zakończonym postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2018 r., sygn. akt II KK 23/18.

Wnioskodawcy wyraźnie także umknęło, że postępowanie wznowieniowe nie służy ponownej weryfikacji dowodów, które były znane i zostały ocenione na wcześniejszym etapie postępowania. Dla pozytywnego rozstrzygnięcia w przedmiocie wniosku o wznowienie konieczne jest m.in. wykazanie, że proponowany dowód musi mieć cechy dowodu nowego, tj. nieznanego wcześniej ani stronie - w tym oskarżonemu, ani sądowi orzekającemu w sprawie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2016 r., III KO 63/16). Podnoszona więc przez obrońcę konieczność kolejnej oceny dowodu z zeznań R. K., T. G., D. Ł. oraz A. Ż. nie mogła mieć wpływu na wynik postępowania wznowieniowego.

Nie znajdując zatem postaw do wznowienia o jakich mowa w art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k., orzeczono jak na wstępie.